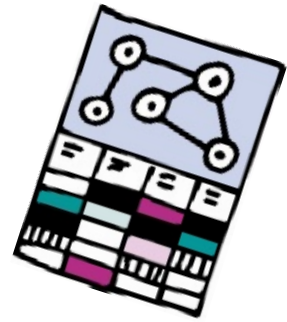

LOB-curriculumplanner

Met de LOB-curriculumplanner gaan jullie met elkaar in vier stappen het LOB-programma van jullie opleiding/school inventariseren, inzichtelijk maken, bespreken en versterken, zodat er een doorlopende LOB-leerlijn ontstaat voor de gehele opleiding/school. De vier stappen zijn:

- Stap 1** Inventariseer wat er in de eigen school al aan LOB-activiteiten plaatsvindt.
- Stap 2** Krijg inzicht in de samenhang van de geïnventariseerde activiteiten van stap 1.
- Stap 3** In gesprek over: waar staan we nu en waar willen we heen? Borgen we alle onderdelen? En past het binnen onze LOB-visie?
- Stap 4** Leg de gemaakte afspraken vast in een samenhangend LOB-programma per leerjaar.

Stap 1 – Inventarisatie

Bij stap 1 inventariseren jullie hoe het bestaande LOB-programma in de verschillende leerjaren op jullie school vorm is gegeven. Dit doen jullie door de antwoorden van vraag 1 t/m 6 per leerjaar te verwerken op de LOB-leerlijn op pagina 4. Het resultaat is een overzicht van de bestaande LOB-leerlijn per leerjaar.

Loopbaankeuzes

1. Het onderwijssysteem in het voortgezet onderwijs en in het mbo vraagt jongeren regelmatig keuzes te maken waarmee zij hun (studie)loopbaan richting geven. Denk hierbij aan profielkeuze, keuzevakken, keuzedelen, richting binnen een opleiding, keuze voor de vervolgopleiding of werk op de arbeidsmarkt. Loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) leert de jongeren met behulp van LOB-activiteiten deze loopbaankeuzes te maken.

Geef de loopbaankeuze-momenten op de tijdlijn (in de regel loopbaankeuze) aan met een K.

LOB-activiteit: ervaren

2. Om te ontdekken wie zij zijn en wat bij hen past is het goed wanneer jongeren zo veel mogelijk ervaringen opdoen. Denk bijvoorbeeld aan LOB-activiteiten als een stage, een interview met een beroepsbeoefenaar of een meeloop-dag in het vervolgonderwijs.

Geef de ervaringsmomenten op de tijdlijn (in de regel LOB-activiteit) aan met een E.

3. Jongeren kunnen op drie niveaus ervaring opdoen, namelijk:
 - E1 - ervaren in de beroepspraktijk. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een stage of een praktijkopdracht met een groepje klasgenoten in het bedrijfsleven.
 - E2 - ervaren op school en privé. Denk hierbij aan een praktijkles op school of het coachen van het plaatselijke voetbalteam.
 - E3 - oriëntatie door informatie. Denk hierbij aan een voorlichting over het vervolgonderwijs of surfen op www.kiesmbo.nl en www.studiekeuze123.nl.

Elk ervaringsniveau draagt bij aan het ontwikkelen van de loopbaancompetenties. Het daadwerkelijk ervaren (E1 en E2) maakt dat de jongere een gevoel krijgt bij de opgedane ervaring: “Dit past écht bij mij” of “dit vind ik verschrikkelijk”. Keuzes worden vaak gemaakt op gevoel. Hierna gaat men doorgaans rationaliseren. Hier komt E3, oriëntatie door informatie, van pas. Denk aan vragen als: “Als dit werk bij mij past, is daar dan ook wel werk in te vinden?” of “welk salaris past bij dit werk” of “hoe ziet de opleiding die ik hiervoor moet volgen eruit?”

Of juist andersom. Jongeren maken een interesseltest (E3) omdat ze nog niet weten wat voor type werk of vervolgopleiding bij hen past. Op basis van de interesseltest lopen ze een dagje mee bij een beroepsbeoefenaar (E1).

Geef in de tijdlijn (bij de regel LOB-activiteit) bij elk ervaringsmoment het juiste niveau aan (E1, E2 of E3).

LOB-activiteit: reflecteren

4. Door met de jongere terug te kijken op de (werk)ervaringen krijgen deze ervaringen betekenis voor de jongere. Denk bijvoorbeeld aan een loopbaangesprek of een reflectieopdracht. Op basis van deze reflectie ontwikkelen jongeren hun loopbaancompetenties, leren ze loopbaankeuzes maken en kan de jongere sturing geven aan zijn volgende (werk)ervaring.

Geef de reflectiemomenten op de tijdlijn (in de regel LOB-activiteit) aan met een R.

Ouderbetrokkenheid

5. Jongeren geven aan dat hun ouders vaak de meeste invloed hebben op het oriëntatieproces van hun vervolgopleiding of beroep. De school heeft veel te winnen als zij de ouders/verzorgers goed weet in te zetten als partners bij LOB door de bestaande contactmomenten met ouders te verweven met LOB. Dit kan bijvoorbeeld door ouders een rol te geven tijdens de interactieve ouderbijeenkomsten, tijdens de LOB-voortgangsgesprekken en door LOB-thuisopdrachten.

Geef op de tijdlijn (in de regel ouderbetrokkenheid) aan wanneer ouders worden betrokken met een O.

LOB-document

6. De ontwikkeling van de loopbaancompetenties kan de jongere tijdens zijn schoolloopbaan vastleggen in een LOB-document zoals een loopbaandossier. Het loopbaandossier is een verplicht onderdeel van het examenprogramma's in het vmbo. Op de havo, het vwo en het mbo is dit optioneel.

Geef op de tijdlijn (in de regel LOB-document) aan wanneer jongeren werken aan hun LOB-document in de tijdlijn met een D.

Stap 2 – Samenhang

Bij stap 2 krijgen jullie inzicht in wat de samenhang is van de geïnventariseerde activiteiten van stap 1. Dit doen jullie door de antwoorden van vraag 7 t/m 11 te verwerken op de LOB-leerlijn op pagina 4. Daarnaast beschrijven jullie de zaken die opvallen in de tabel onder de LOB-leerlijn. Het resultaat is inzicht in de samenhang van de bestaande LOB-leerlijn per leerjaar. En een overzicht van opvallende zaken (knelpunten: inhoud, aantal, moment en samenhang). Het bekijken van de film [LOB-leeromgeving](#) ondersteunt het proces in stap 2.

Loopbaankeuzes

7. De (loopbaan)keuzemomenten tijdens de opleiding zijn belangrijke ankerpunten voor het LOB-programma. In het LOB-programma worden jongeren voorbereid om deze keuzes te maken door te werken aan hun loopbaancompetenties. Hierdoor leren zij vragen beantwoorden, zoals:

- Wie ben ik?
- Welke opleiding past bij mij?
- Welk werk past bij mij?

Bereiden de aangeboden ervarings- en reflectiemomenten voor op de loopbaankeuze die de jongere moet maken? Trek een kader om de E-en, de R-en en de K die bij elkaar horen.

➔ **Beschrijf de zaken die jullie opvallen in de tabel onder de LOB-leerlijn.**

LOB-activiteiten: ervaren en reflecteren

Om het LOB-programma van betekenis te laten zijn is het essentieel dat:

- de ervaringen op verschillende ervaringsniveaus worden aangeboden. Elke ervaringsniveau draagt bij aan de ontwikkeling van de loopbaancompetenties.

Bekijk in de tijdlijn (bij de regel LOB-activiteit) of er een balans is tussen E1, E2 en E3 LOB-activiteiten.

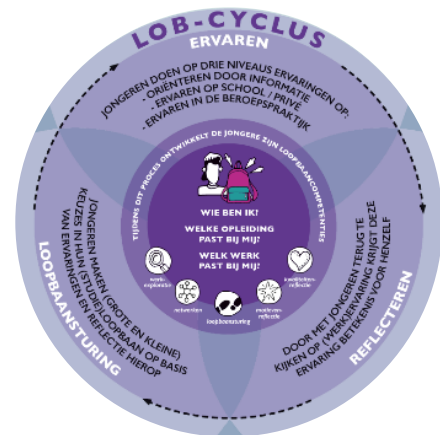
- er verbinding is tussen een ervaring en een reflectiemoment. Een ervaring krijgt pas betekenis voor de jongere wanneer hierop gereflecteerd wordt.

Geef in de tijdlijn (bij de regel LOB-activiteit) de verbindingen tussen E en R aan met een →.

- de jongere sturing kan geven aan het volgende ervaringsmoment. De uitkomsten van de reflectie van de jongeren geven sturing aan zijn volgende ervaring, zodat de jongere zijn loopbaanvragen verder kan onderzoeken. Zo ontstaat de LOB-cyclus: ervaren, reflecteren en loopbaansturing.

Geef in de tijdlijn (bij de regel LOB-activiteit) aan of de uitkomst van R invloed heeft op de volgende E met een

→ Beschrijf de zaken die jullie opvallen in de tabel onder de LOB-leerlijn.

Ouderbetrokkenheid

- Ouderactiviteiten zijn effectief wanneer ze verweven zijn met de LOB-activiteiten van de jongeren.

Geef in de tijdlijn (bij de regel ouderbetrokkenheid) aan:

- of de momenten waarop ouders zijn betrokken bij LOB (O) verbonden zijn met een ervarings-, reflectie- of keuzemoment van de jongere door een kader om de O te trekken.

→ Beschrijf de zaken die jullie opvallen in de tabel onder de LOB-leerlijn.

LOB-document

- Het LOB-document wordt ingezet om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de loopbaancompetenties. De jongere werkt hier tijdens zijn/ haar schoolloopbaan aan.

Is er een logische relatie met de LOB-activiteiten en de momenten waarop de jongere werkt aan zijn/haar LOB-document. Markeer de D groen bij een logische relatie, markeer de D rood bij een onlogische relatie.

→ Beschrijf de zaken die jullie opvallen in de tabel onder de LOB-leerlijn.

De LOB-leerlijn

		<i>september</i>				<i>oktober</i>				<i>november</i>				<i>december</i>				<i>januari</i>				<i>februari</i>				<i>maart</i>				<i>april</i>				<i>mei</i>				<i>juni</i>			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Leerjaar ____	Loopbaankeuze																																								
	LOB- activiteit (ervaring + reflectie)																																								
	Ouders betrekken																																								
	LOB-document																																								

Wat valt op?

Leerjaar ____	Loopbaankeuze																																								
	LOB-activiteiten																																								
	Ouders betrekken																																								
	LOB-document																																								

Stap 3 – Het gesprek op jullie school

Na bij stap 1 inzicht te hebben gekregen in wat er in het huidige LOB-programma wordt aangeboden en hoe dit met elkaar samenhangt (stap 2), gaan jullie nu bij stap 3 hierover met elkaar in gesprek aan de hand van onderstaande punten. Leg jullie bevindingen vast. Deze bevindingen dienen als ingrediënten voor het toekomstige LOB-programma van stap 4.

Waar staan we nu en waar willen we naartoe?

Zorg dat je de volgende documenten bij de hand hebt wanneer je onderstaande punten bespreekt:

- de LOB-visie en het LOB-beleid van jullie school
- de ingevulde LOB-leerlijnen van de verschillende leerjaren
- de tabellen met opmerkingen over wat op is gevallen.
- **Welke wijzigingen moeten er nog in het LOB-programma gemaakt worden uitgaande van de bevindingen uit stap 1 en 2 (knelpunten: inhoud, aantal, moment en samenhang) bij:**
 - keuzemomenten
 - LOB-activiteiten: ervaren
 - LOB-activiteiten: reflecteren
 - ouderbetrokkenheid
 - LOB-document?
- **Ondersteunen de LOB-visie en het LOB-beleid de bevindingen uit bovenstaande punten?**

Voor extra achtergrondinformatie, ondersteunende instrumenten en aandachtspunten: zie bijlage.

Stap 4 – Bijstellen LOB-programma

Bij stap 3 heb je vastgesteld wat je wil wijzigen. Bij stap 4 beschrijf je het gewijzigde LOB-programma in de tabel op pagina 8 aan de hand van de onderstaande vragen. Het resultaat is een samenhangend LOB-programma per leerjaar.

- **Geef aan voor welke klassen het LOB-programma bedoeld is.**
- **Beschrijf de doelen die jullie met de LOB-activiteiten in dit leerjaar willen bereiken.**

Kolom 1	Beschrijf op chronologische volgorde welke LOB-activiteiten er worden aangeboden.
Kolom 2/3	Kruis aan of de LOB-activiteit een ervaringsmoment en/of een reflectiemoment is.
Kolom 4	Geef aan wanneer de LOB-activiteit wordt uitgevoerd.
Kolom 5	Geef aan of er hulpmiddelen beschikbaar zijn.
Kolom 6	Geef aan wie welke taak heeft rondom de LOB-activiteit.
Kolom 7	Geef aan welke relatie de LOB-activiteit heeft met het LOB-document.
Kolom 8	Geef aan of ouders een rol spelen bij de LOB-activiteit. En zo ja, welke rol.
Kolom 9	Op welke te maken loopbaankeuze bereidt de LOB-activiteit voor?

Samen met het docenten-/opleidingsteam en het management wordt het LOB-programma vastgesteld voor komend schooljaar en indien van toepassing verwerkt in een teamwerkplan. Het examenplan wordt gecheckt: zijn er bijstellingen nodig? Kijk ook naar de communicatie richting jongeren en ouders. Het LOB-programma wordt opgenomen in de PDCA-cyclus en jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld.

Bijlage

Onderstaande vragen dienen als aandachtspunten rondom communicatie, organisatie en praktische uitvoerbaarheid van de onderdelen. Daarnaast staan in de blauwe kaders verwijzingen naar achtergrondinformatie en instrumenten over de onderdelen.

Loopbaankeuzes

- Is er een overzicht van mogelijkheden t.a.v. de loopbaankeuzes? Dus bijvoorbeeld bij profielkeuze: welke profielen kunnen er worden gekozen en wat houden deze in.
- Hoe worden de jongeren geïnformeerd over de momenten waarop ze een loopbaankeuze moeten maken? Denk er bijvoorbeeld aan dat deze momenten zijn opgenomen in de jaarplanning.
- Op welke wijze maken de jongeren een loopbaankeuze? Denk bijvoorbeeld aan een formulier of een gespreksmoment.

LOB-activiteiten: ervaren en reflecteren

Op de website www.expertisepuntlob.nl/lob-in-uitvoering vind je meer informatie over LOB-activiteiten, het loopbaangesprek en andere reflectievormen. Verder geeft deze webpagina verdiepende informatie rondom de achtergrond van het LOB-programma.

- Kies je voor de inrichting en uitvoering van de LOB-activiteiten om:
 - zelf LOB-opdrachten te ontwikkelen
 - gebruik te maken van bestaande (gratis) LOB-opdrachten van het Expertisepunt LOB
 - gebruik te maken van een LOB-methode of LOB-product
 - of een combinatie van bovenstaande punten?
- Bepaalt de school de LOB-activiteiten of heeft de jongere hier een keuze in?
- Worden ervaringsmomenten voorbereid met de jongere?

Ouderbetrokkenheid

Op de website www.expertisepuntlob.nl/ouderbetrokkenheid vind je ideeën en suggesties om ouders te betrekken bij het LOB-programma.

- Hoe zorgen we er als school voor dat ouders op de hoogte zijn van het traject voor loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) van hun kind?
- Op welke wijze dagen wij ouders uit om mee te denken over de keuzes in de schoolloopbaan van hun kind?

LOB-document

Op de website www.expertisepuntlob.nl/lobdocumenten vind je meer achtergrondinformatie over het loopbaandossier, het plusdocument en het doorstroomdossier.

- Voldoet het LOB-document als u een vmbo-school bent aan de wettelijke eisen of als u een havo-, vwo- of mbo-school bent aan de gemaakte afspraken in de ambitie-agenda?
- Is het LOB-document opgenomen in het PTA in het vmbo?
- Hoe geven jullie vorm en inhoud aan het LOB-document?
- Op welke manier ontvangt de jongere uitleg over de loopbaancompetenties?
- Op welke manier ontvangt de jongere uitleg over de afspraken rondom de inhoud en het werken aan het LOB-document?
- Hoe presenteren de jongeren de ontwikkeling in hun loopbaancompetenties die ze in hun LOB-document hebben vastgelegd?